

Türkiye'nin Terörle Mücadele Sürecinde Tarihsel Dinamikler, PKK ile Gelinek Nokta ve Yapılan Operasyonların Güvenlik Politikalarına Etkisi¹

Hüseyin Boz²

Özet

Türkiye'nin sınır ötesi askerî müdahaleleri, yalnızca bölgesel güç mücadelesi bağlamında değil, ulusal güvenlik ve uluslararası hukuk perspektifi çerçevesinde şekillenmektedir. PKK ve uzantıları, Türkiye tarafından ulusal bütünlüğe yönelik doğrudan tehdit olarak görülmekte ve bu nedenle “önleyici güvenlik” anlayışıyla kaynağında bertaraf edilmek istenmektedir. Bu strateji, meşru müdafaa hakkına dayanırken aynı zamanda Türkiye'nin bölgesel aktörlerle ilişkilerini de derinden etkilemiştir. ABD, Rusya, İsrail, İran ve Avrupa devletlerinin PKK/PYD/YPG'ye sağladığı destek, Türkiye'nin müttefiklik ilişkilerini sorgulamasına yol açmış; NATO içindeki tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Ankara, özellikle Rusya ile koordinasyon zorunluluğu nedeniyle denge politikası yürütmek durumunda kalmıştır. Türkiye'nin güvenlik yaklaşımı yalnızca askerî caydırıcılıkla sınırlı kalmayıp, diplomasi, istihbarat, insani güvenlik ve yerel yönetim unsurlarını da içermektedir. Çalışmada, uluslararası hukuk temelinde Türkiye'nin müdahale hakları ve devlet dışı silahlı aktörlerle mücadelenin tarihsel boyutu incelenmiştir. PKK/PYD/YPG'nin dış desteklerle bölgede özerk bir yapı kurma çabaları vurgulanmış; Türkiye'nin İHA ve SİHA'larla güçlendirdiği proaktif stratejisine rağmen kalıcı istikrar için sosyoekonomik ve kültürel adımların da gerekliliği ifade edilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin, ABD ve İsrail başta olmak üzere bölgesel aktörlerin planlarına karşı kırmızı çizgilerini netleştirmesi, propaganda savaşına karşı etkili iletişim stratejileri geliştirmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak çalışma, Türkiye'nin ulusal güvenliğini korumada askeri gücü, teknolojik üstünlüğü ve stratejik aklı bir arada kullanması gerektiğini ortaya koymaktadır.

- 1 Bu çalışma Hüseyin BOZ tarafından Çankırı Karatekin Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi anabilim dalı bünyesinde hazırlanan “Türkiye'nin Güvenlik Yönetimi Bağlamında 2015 Sonrası Suriye'ye Gerçekleştirdiği Sınır Ötesi Operasyonlar” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.
- 2 Yüksek Lisans Mezunu, Çankırı Karatekin Üniversitesi, 19huseyinboz@gmail.com, 0009-0000-6120-5462

GİRİŞ

Türkiye'nin sınır ötesi askerî müdahaleleri, yalnızca bölgesel güç mücadelesi bağlamında değil, ulusal güvenlik ve uluslararası hukuk perspektifiyle de ele alınmalıdır. İç güvenlik açısından kritik tehdit oluşturan PKK ve uzantıları, Türkiye tarafından ulusal bütünlüğe doğrudan bir tehdit olarak değerlendirilmiş ve bu durum, Türkiye'nin "önleyici güvenlik" anlayışı çerçevesinde kaynağında müdahale etmesini zorunlu kılmıştır. Bu strateji, tehditleri sınır içinde değil, kaynağında bertaraf etmeyi hedefleyen bir güvenlik yaklaşımını yansıtır ve aynı zamanda uluslararası hukuktan doğan meşru müdafaa hakkına dayanır. Türkiye'nin operasyonları, bölgesel aktörlerle ilişkileri de doğrudan etkilemiş; ABD, Rusya, İsrail, İran ve Avrupalı devletlerinin PKK/PYD/YPG'ye sağladığı destek, Türkiye'nin müttefiklik ilişkilerinde sorgulamalara yol açmış ve NATO çerçevesinde tartışmaları gündeme taşımıştır. Öte yandan, Rusya ile koordinasyon gerekliliği, Ankara'nın dış politikada dengeleyici bir tutum benimsemesini zorunlu kılmıştır. Bu çok boyutlu güvenlik yaklaşımı, hem iç güvenliği sağlama hem de bölgesel stratejik derinlik arayışını göstermektedir. Çalışmada Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan müdahale hakları incelenmiş; terörizmin kavramsal temelleri ve devlet dışı silahlı aktörlerle yürütülen mücadele tarihsel gelişimiyle analiz edilmiştir. Türkiye'nin güvenlik politikalarının yalnızca askerî yöntemlerle sınırlı olmadığı, diplomasi, istihbarat, insani güvenlik ve yerel yönetim gibi unsurlarla şekillendiği vurgulanmıştır. Ayrıca çözüm süreci tartışmaları, bölgesel aktörlerin rolü ve güncel güvenlik dinamikleri stratejik bir bakışla ele alınmış; böylece geçmiş operasyonların ötesinde geleceğe dönük stratejik öneriler geliştirilmesi çalışmanın özgün katkısını oluşturmaktadır. Bu analiz, nitel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiş; alan yazın taraması, ulusal ve uluslararası mevzuat incelemesi ve devlet kurumlarının açıklamaları temel alınarak yorumlayıcı ve analitik bir yaklaşım benimsenmiş, disiplinler arası bir çerçevede güvenlik çalışmaları, uluslararası hukuk ve bölgesel siyaset literatürü ile ilişkilendirilmiştir.

1. Kavramsal Açından Terör- Terörizm

Terörizm, her ne kadar modern çağın bir olgusu gibi algılsa da kökenleri Antik Çağ'a kadar uzanan ve uzun süredir farklı formlarda varlık gösteren bir şiddet biçimidir. Tarihsel süreç içerisinde terör, siyasal hedeflere ulaşmak için kullanılan bir yöntem, taktik ya da strateji olarak değerlendirilmiş ve bu yönüyle akademik dünyada yoğun tartışmaların odağı olmuştur (Taşdemir, 2020:1).

Terör ve terörizm kavramlarına ilişkin literatürde çok sayıda tanım bulunmakta ve bu durum, terörle mücadeleyle dair uluslararası düzenlemelerin de çeşitlilik göstermesine neden olmaktadır. Tanımların fazlalığı, devletlerin bu olguya farklı perspektiflerden yaklaşmasına yol açmakta; her ülke kendi iç ve dış güvenlik öncelikleri doğrultusunda terörizmi tanımlama eğilimi göstermektedir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 15 Aralık 1997 tarihinde kabul edilen “Terörist Bombalamaların Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme”, taraf devletlerin kamuoyunda korku yaratma amacı taşıyan, belirli grupları veya bireyleri hedef alan şiddet eylemlerini hiçbir gerekçeyle meşru görmemeleri ve bu suçlara karşı etkili cezai yaptırımlar uygulamaları gerektiği belirtilmiştir. Aynı şekilde, 1999 yılında kabul edilen ve 2002’de yürürlüğe giren “Terörizmin Finanse Edilmesine Dair Uluslararası Sözleşme”de sivillere yönelik öldürme veya ağır yaralama amacı güden eylemlerin, halkı veya hükümetleri zorlamak amacıyla gerçekleştirilmesi durumunda, bu eylemlerin uluslararası terörizm kapsamında değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Terörizme dair temel zorluklardan biri, kavramın çok boyutlu ve öznel bir yapıya sahip olmasıdır. Siyasal, sosyolojik, ekonomik, hukuksal, felsefi ve ahlaki açılardan ele alınabilen bu olgu, aynı zamanda ideolojik yorumlara açık yapısıyla ortak bir tanıma ulaşılmasını güçleştirmektedir (Salman, 2021:36-38). Bu nedenle, uluslararası toplum tarafından üzerinde uzlaşmış ortak bir terör tanımı geliştirilememiştir.

Bu bağlamda, birçok devlet kendi ulusal ihtiyaçlarına uygun tanımlamalar yapmayı tercih etmektedir. Türkiye’de terör kavramı, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun 1.maddesinde açıkça tanımlanmıştır³. Buna göre, cebir ve şiddet kullanarak; korkutma, sindirme, yıldırma veya tehdit yoluyla, Anayasa’da belirtilen düzeni değiştirmeye, devletin bölünmez bütünlüğünü bozmaya, kamu düzenini ve genel sağlığı tehdit etmeye yönelik örgütlü eylemler, terör suçu olarak kabul edilmektedir.

Terör ve terörizm kavramı, uluslararası arenada hem ülkelerin hem de uluslararası kuruluşları tarafından gerçekleştirilen toplantılarda her

3 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu Madde 1– Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir.

ülkenin bu kavramı kendi çıkarlarına göre yorumlaması yüzünden bir sonuca bağlanamamıştır. Ancak görüş ayrılıklarından dolayı gerçekleşen bu durum terör ve terörizmin büyümesine katkı sağlamıştır. Bundan kaynaklı uluslararası toplantılarda alınan sonuçlar terörizm ile mücadelenin stratejik olarak karmaşık yapısının hala çözüme ulaşamadığının göstergesidir.

Günümüzde terörizm, yalnızca tek tip bir yapı veya yöntemle sınırlı kalmamakta; çok farklı biçimlerde ve araçlarla ortaya çıkmaktadır. Terörist faaliyetler; destek kaynakları, uygulama biçimleri, faaliyet gösterdiği coğrafyalar, amaçları, faillerin uyrukları ve eylemlerinin sonuçları gibi birçok kritere göre farklı şekillerde sınıflandırılmaktadır. Ancak bu sınıflandırmalarda ortak bir görüşe ulaşmak hâlâ mümkün olmamıştır. Genellikle terör eylemleri; ulusal (yerel) ve uluslararası (transnasyonel) olmak üzere iki temel kategoriye ayrılmaktadır (Engel, 2024: 6).

Ulusal terörizm, yalnızca belirli bir ülkenin sınırları içinde ortaya çıkan, o ülkenin vatandaşları tarafından gerçekleştirilen ve doğrudan o devletin hedef alındığı terör eylemlerini ifade eder. Bu tür terörizmde eylemler hem mekânsal hem de faili ve hedefi açısından ülke içi sınırlar dâhilinde gerçekleşir (Yayla, 2015:379). Ulusal terörizme yönelik mücadelede, ilgili devletler kendi iç hukuklarını esas alarak, uluslararası hukuku ihlal etmeksizin tedbir alma hakkına sahiptir (Engel, 2024:7).

Buna karşın uluslararası terörizm, eylemin doğrudan veya dolaylı olarak birden fazla ülkeyi ilgilendirdiği, faillerin veya mağdurların farklı devletlere mensup olduğu, eylemin gerçekleştirilme yeri ile hedef ülke arasında yabancılık unsurunun bulunduğu ve genellikle uluslararası kamuoyunu etkilemeyi amaçladığı durumları kapsar. Bu bağlamda uluslararası terörizm, sadece bir ülkenin iç güvenlik meselesi olmaktan çıkıp küresel güvenlik tehdidine dönüşmektedir (Semercioglu, 2016:100–101).

Modern dünyada devlet sınırlarının giderek geçirgen hâle gelmesi, teknolojik imkânların gelişmesi ve iletişim ağlarının yaygınlaşması, terör örgütlerinin uluslararası düzeyde organize olmasını kolaylaştırmıştır. Dolayısıyla birçok araştırmacı, günümüz terörizminin kaçınılmaz biçimde uluslararası nitelik taşıdığını savunmaktadır (Öktem, 2004:140).

Uluslararası terörizm, özellikle uluslararası hukukun koruma altına aldığı kişi ve kurumları hedef alması bakımından ciddi ihlaller barındırmaktadır. Bu yönüyle, söz konusu eylemler, diplomatik kuralların ve savaş hukukunun dışında kalan, doğrudan sivilleri veya tarafsız aktörleri hedef alan şiddet türleridir (Engel, 2024:7). Ayrıca, devlet destekli olmayan uluslararası terörizmin tanımlanabilmesi için; eylemin devlet dışı aktörler tarafından

gerçekleştirilmesi, failler ile mağdurlar arasında yabancılık unsurunun bulunması ve uluslararası nitelikte hedeflerin söz konusu olması gerekmektedir (Topal, 2005:52).

Terörist faaliyetlerin gerçekleşmesinde, çoğu zaman dış destek unsurları da rol oynamaktadır. Terör örgütleri, siyasi, ekonomik ya da askerî destek sağladıkları devletlerle doğrudan ilişki kurabildikleri gibi, dolaylı biçimde uluslararası silah ve finans piyasaları ile de bağlantı geliştirmektedir. Bu bağlamda, uyuşturucu ticareti gibi yasa dışı faaliyetler, örgütlerin finansman kaynağını oluşturmakta ve terörizmin uluslararası boyutunu derinleştirmektedir (Öktem, 2004:140).

Devletlerin terörizmle ilişkisi de çok boyutlu olarak incelenmelidir. Devletlerin bazı durumlarda terör örgütlerine doğrudan sponsor olduğu, bazı durumlarda ise bu örgütlere dolaylı destek sağladığı, göz yumduğu ya da müdahale etmekte yetersiz kaldığı görülmektedir (Taşdemir, 2020:46).

2.Terörizmle Mücadele Yöntemleri: Kuramsal Bir Değerlendirme

Terörizm, bireylerin ve toplumların güvenliğini hedef alan, siyasal, ideolojik veya dini gerekçelerle şiddet eylemleri gerçekleştiren örgütlü yapılar tarafından yürütülen sistematik bir tehdittir. Bu tehdit, yalnızca güvenlik boyutuyla değil; aynı zamanda siyasi, toplumsal, ekonomik ve psikolojik yönleriyle de kapsamlı bir mücadeleyi zorunlu kılmaktadır. Terörizmin karmaşık doğası nedeniyle mücadele yöntemleri de çok boyutlu ve disiplinler arası bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır (Akbulut ve Beren, 2012:259). Bu doğrultuda, literatürde genellikle dört temel başlık altında terörizmle mücadele yöntemleri ele alınmaktadır: askeri-güvenlik stratejileri, hukuki düzenlemeler, uluslararası iş birlikleri ve önleyici/sosyo-politik politikalar.

Askeri ve Güvenlik Temelli Yöntemler: Terörle mücadelenin en yaygın ve görünür boyutunu güvenlik merkezli uygulamalar oluşturmaktadır. Bu yöntemler arasında terörist unsurların etkisiz hâle getirilmesine yönelik askeri operasyonlar, istihbarat faaliyetleri, sınır güvenliğinin artırılması, kritik altyapıların korunması, şehir güvenliğinin sağlanması ve radikal unsurların izlenmesi gibi uygulamalar yer almaktadır. Bu kapsamda istihbaratın etkinliği, operasyonların başarısında belirleyici rol oynamaktadır (Özdağ, 2008:138). Ancak yalnızca güvenlikçi yöntemlerin, terörizmin toplumsal ve yapısal nedenlerine müdahale edememesi nedeniyle, uzun vadeli çözüm sağlayamayacağı vurgulanmaktadır.

Hukuki ve Mevzuat Temelli Yaklaşımlar: Terörizmle mücadelenin etkili olabilmesi için hukuki altyapının sağlam ve güncel olması büyük önem taşımaktadır. Terörün tanımı, terör örgütlerinin yasaklanması, propaganda

faaliyetlerinin suç kapsamına alınması, terörün finansmanının engellenmesi ve adli süreçlerin hızlandırılması bu bağlamda değerlendirilmektedir (Baki, 2009:106-121). Hukuki yöntemlerin amacı, bir yandan bireysel hak ve özgürlükleri korurken diğer yandan kamu güvenliğini sağlamaktır. Ancak bu dengeyi korumak, özellikle demokratik rejimlerde önemli bir hukuki ve etik tartışma konusudur.

Uluslararası İş Birliği ve Diplomatik Mekanizmalar: Terör örgütlerinin ulusötesi yapılar hâlinde hareket etmesi nedeniyle, uluslararası düzeyde iş birliği terörizmle mücadelede vazgeçilmez bir unsurdur. Devletler arasında istihbarat paylaşımı, sınır ötesi operasyonlara yönelik hukuki çerçeveler, suçluların iadesi ve ortak güvenlik stratejileri geliştirilmesi bu kapsamda değerlendirilmektedir (Demir G. , 2022:12). Ayrıca, uluslararası kuruluşlar nezdinde oluşturulan ortak bildirgeler ve eylem planları da ulusların teröre karşı ortak duruşunu pekiştirmektedir.

Önleyici ve Sosyo-Politik Stratejiler: Terörizmin yalnızca sonuçlarıyla değil, aynı zamanda nedenleriyle de mücadele edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, toplumsal dışlanma, yoksulluk, eşitsizlik, kimlik sorunları, ayrımcılık ve adaletsizlik gibi yapısal sorunlar, bireyleri terör örgütlerine yönlendirebilecek potansiyel etkenler olarak görülmektedir (Özeren, vd. 2012:62-65). Bu nedenle önleyici politikalar kapsamında eğitim olanaklarının artırılması, sosyal entegrasyonun teşvik edilmesi, gençlere yönelik istihdam projelerinin geliştirilmesi, demokratik katılım kanallarının güçlendirilmesi gibi tedbirler önerilmektedir. Ayrıca radikalleşmenin önlenmesi amacıyla dini ve ideolojik yönlendirmelere karşı eleştirel düşünme becerilerinin kazandırılması da önemlidir (Polis Akademisi Başkanlığı, 2019:33-49).

3. Türkiye'nin Terörle Mücadele Tarihi: Tarihsel Süreç ve Dönüşüm Dinamikleri

Türkiye, modern dönemde terörizmle mücadeleye en uzun süre maruz kalmış ülkelerden biridir. Bu durum, yalnızca güvenlik stratejileri açısından değil, aynı zamanda devlet-toplum ilişkilerinden dış politika tercihlerine kadar birçok alanı derinden etkilemiştir. Terörizmin Türkiye'deki seyri, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinden itibaren izlenebilir. Etnik temelli ayrılıkçı hareketlerin başını çektiği bu dönemde, özellikle Ermeni ve Rum silahlı gruplar tarafından gerçekleştirilen eylemler, imparatorluğun zayıflayan yapısından faydalanarak Osmanlı toprak bütünlüğüne zarar vermeyi amaçlamıştır (Selvi, 2017:534-535).

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte, Türkiye'de terör olgusu belirli bir duraklama sürecine girmiş, bu dönemde ideolojik yönelimli terör

örgütlerinin örgütlenme kapasitesi sınırlı kalmıştır. Ancak Soğuk Savaş'ın iki kutuplu yapısı içinde, ideolojik kamplaşmanın etkisiyle özellikle 1960'lı yıllardan itibaren Türkiye'de terör tekrar görünür hâle gelmiştir. Marksist, Leninist ya da Maoist çizgideki sol radikal örgütler, anayasal düzeni ortadan kaldırmak amacıyla şiddetli bir mücadele aracı olarak benimsemiş; 1970'li yıllarda Türkiye şehir merkezlerinde terör eylemleriyle istikrarsızlaştırılmaya çalışılmıştır (Baybaş, 2007:54-56).

1980'li yıllar ise Türkiye'de terörle mücadelenin yeni bir boyut kazandığı dönem olmuştur. Bu dönemde hem “yıkıcı” hem de “bölücü” olarak tasnif edilen terör örgütleri, dış destekli bir yapılanma ile etkinliklerini artırmıştır. Ayrılıkçı Kürt milliyetçiliğini temel alan PKK, özellikle 1984'ten itibaren silahlı kalkışmalara başlamış; Suriye, Sovyetler Birliği ve Yunanistan gibi ülkelerden aldığı dolaylı destekle eylem kapasitesini artırmıştır. Aynı dönemde PKK ile Ermeni terör örgütü ASALA arasında kurulan ilişkiler, Türkiye'nin terör tehdidiyle çok cepheli olarak yüzleşmesine neden olmuştur (Aslan M., 2023:3).

1990'lı yıllarda PKK'nın sivilleri hedef alan köy baskınları ve şehir merkezlerine yönelik eylemleri, Türkiye'nin pasif güvenlik anlayışını terk ederek “aktif savunma” konseptine yönelmesine neden olmuştur. Bu dönemde, sınır ötesi operasyonlarla özellikle Kuzey Irak'taki PKK kampları hedef alınmış; istihbarat temelli operasyonlarla örgütün lojistik ve komuta yapısı zayıflatılmaya çalışılmıştır. Ancak terörün sadece güvenlik boyutuyla sınırlı olmadığı gerçeği, bu yıllarda daha da belirginleşmiştir. Özellikle radikal sol örgütlerle (ör. DHKP-C, TİKKO) kurulan iş birlikleri, terörün çok aktörlü bir yapıya bürünmesine neden olmuştur (Baybaş, 2007:150).

2000'li yıllar, Türkiye'nin terörle mücadele politikasında yapısal bir dönüşüm dönemine işaret etmektedir. Güvenlik odaklı “teröristle mücadele” anlayışının ötesine geçilerek, toplumsal, hukuki, ekonomik ve siyasi boyutları içeren “terörizmle mücadele” yaklaşımı benimsenmiştir. Terörün yalnızca bir güvenlik tehdidi değil, aynı zamanda sosyal bir sorun olduğu kabul edilmiş; bu doğrultuda toplumsal dayanışma, kalkınma politikaları ve istihbarata dayalı mücadele ön plana çıkmıştır (Akbulut ve Beren, 2012:261).

15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ tarafından gerçekleştirilen darbe girişimi, Türkiye'nin terörle mücadele paradigmasında bir dönüm noktası olmuştur. Devletin kurumsal yapılarına sızan bu örgütlenme, terörizmin yalnızca kırsalda veya sınır ötesinde değil, aynı zamanda devlet aygıtı içerisinde de var olabileceğini göstermiştir. Bu süreçten sonra Türkiye, terörle mücadeleyi kurumsal olarak yeniden yapılandırmış; Millî Savunma Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında görev ayrımı yapılarak iç ve dış güvenlik

görevleri netleştirilmiştir. Aynı zamanda Jandarma Genel Komutanlığı'nın İçişleri Bakanlığı'na bağlanması ile birlikte “uzmanlaşmaya dayalı güvenlik yapılanması” tesis edilmiştir (Tekiner ve Gemici, 2019:29-30).

4.PKK ile Gelenek Son Süreç ve Bu Sürecin Sınır Ötesi Operasyonlara Etkisi

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, 1 Ekim 2024'te, TBMM'nin açılışında tüm Türkiye'yi şaşırtan bir girişimde bulundu. DEM Parti eş genel başkanları ve milletvekilleriyle sıcak ve samimi bir şekilde konuşan ve tokalaşan Devlet Bahçeli, Türkiye için yeni bir sürecin başladığını sadece Türk toplumuna değil tüm dünyaya da duyurdu. “Barış süreci” ve “silahsızlanma süreci” gibi adlarla anılan ve esasında Devlet Bahçeli'nin dışında devletin de bizzatıhi sahiplendiği bu süreç, bir silahların bırakılmasının yanı sıra barışın da artık konuşulmasına dair bir mesaj barındırıyordu. Kendisine bunların nedeni sorulduğunda “Yeni bir döneme giriyoruz. Dünyada barış isterken kendi ülkemizde barışı sağlamak lazım.” dedi. (URL 1).

Bu olaydan sonra Devlet Bahçeli, girişimini kurumsallaştırmak adına Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'la 3 Ekim 2024'te bir araya geldi. Bu da oldukça önemli bir görüşmeydi, Devlet Bahçeli devletin başındaki ismin de sürece her bakımdan dahil olmasını ve katkıda bulunması yönünde girişimlerde bulundu. Süreçte Devlet Bahçeli, DEM Partisine yönelik de çeşitli açıklamalarda bulunmuştur. “DEM’ e uzattığım el ‘Türkiye partisi olun’ teklifidir, millî birlik ve kardeşliğimizin mesajıdır. Uzattığım el ‘Gelin teröre cephe alın’ temenni ve teklifidir” diyerek tekliflerini açıkça ifade etmiştir. 3 Ekim’de Eş Genel Başkan Tülay Hatimoğulları, DEM Parti’nin Türkiye partisi olduğunu ve barış için müzakereye hazır olduklarını, somut adımların atılması gerektiğini söyledi. (URL 2).

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan 9 Ekim 2024'teki AKP grup toplantısında sürece destek verdiğini belirterek “Cumhur İttifakı’nın uzattığı elin değerinin muhatapları tarafından anlaşılmasını ümit ediyoruz” dedi. 15 Ekim 2024'te Devlet Bahçeli, MHP grup toplantısında “Türkiye’ye getirilirken, ‘her türlü hizmete hazırım’ diyen terörist başı, buyursun terörün bittiğini, örgütünün tasfiye edileceğini tek taraflı ilan etsin” diyerek Abdullah Öcalan’ın açık bir tavır almasını istedi. Aynı gün Dem Parti eş genel başkanı Tuncer Bakırhan parti grup toplantısında, tüm bunların olması için Abdullah Öcalan üzerindeki tecridin kalkması gerektiğini bildirdi ve şunları söyledi: “Sayın Bahçeli, Öcalan’ın ne söyleyeceğini ne yapacağını biz de merak ediyoruz. O zaman tecridi kaldırın, Öcalan’ın kendi örgütüne, arkadaşlarına ne dediğini biz de izleyelim, görelim” diye istekte bulundu (URL 1).

Devlet Bahçeli 22 Ekim 2024 tarihinde grup toplantısında “Şayet terörist başının tecridi kaldırılırsa gelsin TBMM’de DEM Parti grup toplantısında konuşsun. Terörün tamamen bittiğini ve örgütün lağvedildiğini haykırınsın.” diyerek ne kadar samimi olduğunu ortaya koymuş oldu. 23 Ekim 2024’te Abdullah Öcalan’la yeğeni Şanlıurfa Milletvekili Ömer Öcalan görüştü. Tecridin kaldırılmasına dair bir ipucu olarak yorumlanabilecek bu görüşmede Öcalan, koşullar oluşursa barış sürecine destek vermeye hazır olduğunu belirtti. 26 Kasım 2024’te Devlet Bahçeli DEM Parti ile Öcalan’ın bir an önce temas kurması gerektiğini, bunun önünün açılmasının elzem olduğunu belirtti. Bunun üzerine DEM Parti eş genel başkanı Tuncer Bakırhan, Adalet Bakanlığı’na başvuruda bulundu (URL 3).

28 Aralık 2024 tarihinde çok önemli bir olay gerçekleşti. Devlet Bahçeli’nin yaptığı çağrıdan bir ay sonra, Adalet Bakanlığından İmralı heyetine Öcalan ile görüşülmesi yönünde izin verildi. Van Milletvekili Pervin Buldan, İstanbul Milletvekili ve TBMM Başkanvekili Sırrı Süreyya Önder İmralı’ya giderek Öcalan’la görüştü. 29 Aralık 2024 tarihinde Öcalan’ın, “Türk-Kürt kardeşliğini yeniden güçlendirmek tarihi bir sorumluluk olduğu kadar tüm halklar için de kader belirleyici bir önem ve aciliyet kazanmıştır diyerek, sürecin başarısı için Türkiye’deki tüm siyasi çevrelerin dar ve dönemsel hesaplara takılmadan inisiyatif alması, yapıcı davranması ve pozitif katkı sunması elzemdir” mesajıyla sürecin sağlıklı bir şekilde işlediği kamuoyuna yansıtıldı (URL 1).

Heyet, görüşmeden sonra 5-6-7 Ocak’ta MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli dahil TBMM’deki siyasi partiler ve Meclis Başkanı Numan Kurtulmuş’u ziyaret etti. 14 Ocak 2025’te Devlet Bahçeli, MHP grup toplantısında Öcalan’la ikinci bir görüşmenin yapılması gerektiğini söyledi ve 22 Ocak 2025’te heyet, ikinci görüşmeyi yaptı. Devlet Bahçeli, 28 Ocak 2025’te parti grup toplantısında PKK’nın silah bırakması gerektiğini söyledi “DEM heyeti ile İmralı arasındaki görüşmelerin terörsüz Türkiye’ye şartsız destek olması ve beklenen çağrısını bir an evvel açıklaması samimi dileğimdir. Terör örgütü kendi iradesiyle silah bıraksın” dedi. 31 Ocak 2025’te Kürdistan Halk Kongresi (KONGRA-GEL) eş başkanı Remzi Kartal, “Devlet, Abdullah Öcalan’a bazı mesajları söylemesi konusunda ısrar ediyor. Abdullah Öcalan ise son derece net. Kürt sorunun çözümünde yasal altyapı oluşturulmadan, devletin talepleri çerçevesinde bir çağrının olmayacağını tutumuyla anlatıyor” diyerek Öcalan’a göre daha sert bir tavır aldı (URL 1).

4 Şubat 2025’te Tuncer Bakırhan, grup toplantısında Öcalan’ın bir çağrı yapacağını, artık muhatabın Recep Tayyip Erdoğan olduğunu söyledi. 13

Şubat 2025'e KCK yürütme konseyi eş başkanı Cemil Bayık, Öcalan'dan bir mektup aldıklarını ve Kürt sorununun demokratikleşme zemininde çözümleneceğini belirtti. İmralı heyeti, 16-17-18 Şubat'ta Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'nin (IKBY) başkenti Erbil'de Mesut Barzani ve Neçirvan Barzani'yle, Süleymaniye kentinde ise Bafıl Talabani'yle bir araya gelip detaylar üzerine görüşme yaptı. Ardından, 27 Şubat 2025'te heyet, Öcalan'la bir kez daha görüştü. Bu görüşmeden sonra silah bırakma çağrısı yapıldı (URL 3).

Heyet, 10 Mart 2025'te siyasi partilerle ikinci defa görüştü, 10 Nisan 2025'te de Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'la bir araya geldi. Tüm bu toplantılar istenen sonucu verdi. 14 Nisan 2025 yılında İmralı görüşmelerinde bulunan Sırrı Süreyya Önder kalp rahatsızlığı geçirerek hastaneye kaldırıldı. Bu yüzden heyetin Adalet Bakanı Yılmaz Tunç ile yapacağı görüşme ertelendi. Sırrı Süreyya Önder olmadan heyet, Öcalan'la bir kez daha görüştü, ardından Yılmaz Tunç ile bir araya geldiler. 3 Mayıs 2025'te Sırrı Süreyya Önder yaşamını yitirdi (URL 2).

5 Mayıs 2025'te AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik, PKK'nın yakın zamanda silah bırakacağını açıkladı, 9 Mayıs 2025'te DEM Parti Sözcüsü Ayşegül Doğan da bu bilgiyi teyit etti. PKK, 5-7 Mayıs tarihleri arasında kongre topladı, 12 Mayıs 2025'teki açıklaması ile örgütün feshedildiğini duyurdu: "PKK 12. Kongresi, PKK'nın örgütsel yapısının feshedilmesi ve silahlı mücadele yöntemini sonlandırması kararlarını alarak PKK adıyla yürütülen çalışmaları sonlandırdı" (URL 1).

Bundan sonraki süreçte PKK'lı teröristlerle ilgili infaz düzenlemeleriyle ilgili görüşmeler yapılmaya başlandı. Peki bu süreç, sınır ötesi operasyonlarını nasıl etkileyecektir? Devlet Bahçeli'nin başlattığı sürecin hem içeriden hem de dışarıdan pek çok farklı sonucu olacaktır. Sınır ötesi operasyonlar da doğal olarak bundan etkilenecektir. Operasyonlarla ilgili olası sonuçları şöylece sıralayabiliriz:

- PKK silah bıraktığı için operasyonlar barış sürecine uyum sağlayamayıp eylemler yapan örgüt elemanlarına yönelik olarak sürdürülecektir. Silah bırakan örgüt mensupları bu operasyondan muaf tutulabilir
- Devlet Bahçeli'nin belirttiği üzere Kandil 'den yani Irak ve İran'dan ayrılan PKK'lı teröristlerin Suriye'de konuşlu bulunan "YPG/PYD'ye intikal eden militanların kontrolü" oldukça önemli bir konudur. Bu durumda Türkiye, sınır ötesi operasyonlarda hedeflerini ve denetimleri bu duruma göre şekillendireceği aşikardır.

- Birtakım istihbarat operasyonları ile militanların muhtemel sığınma, teslim olma, yeniden yapılanma veya sivilleşme süreçleri yeniden ele alınacaktır. Bu çerçevede sınır güvenliğini ve istihbari operasyonlar da yeniden değerlendirilecek konumda olması gerekmektedir.
- Uluslararası dengeyi gözetmek durumunda kalan Türkiye ister istemez ABD ve Rusya gibi devletlerin tavrını gözetecektir (URL 4).

SONUÇ

Türkiye açısından PKK/PYD/YPG'nin Türkiye sınırlarında devletleşme girişimleri, ulusal güvenliğe yönelik doğrudan bir tehdit olarak görülmektedir. ABD, İsrail ile Avrupalı devletlerin yanı sıra Rusya ve İran gibi sözde stratejik ortaklarımız olan bu devletlerin desteğiyle fiilen özerk bir yapı kuran bu örgüt, sahada devlet benzeri bir düzen oluşturmaya çalışmaktadır. Türkiye ise klasik güvenlik anlayışını aşarak İHA ve SİHA'larla güçlendirilmiş proaktif bir strateji geliştirmiştir. Ancak yalnızca askeri caydırıcılık yeterli değildir; kalıcı istikrar için güvenli bölgelerde sosyoekonomik, yönetsel ve kültürel adımlar da atılmalıdır. Bu noktada Türkiye'nin, ABD, İsrail, Rusya ve İran gibi aktörlerle denge siyaseti yürütmesi, özellikle İsrail'in Haşhaşileri olarak adlandıracağımız PKK/PYD/YPG üzerinden geliştirdiği planlara karşı kırmızı çizgilerini net bir şekilde ortaya koyması büyük önem taşımaktadır. Bu doğrultuda Türkiye, Birleşmiş Milletler, İslam İş birliği Teşkilatı, NATO gibi çok taraflı kuruluşlarla aktif diplomatik iş birliğini artırmalı, sınır ötesi operasyonlara dair uluslararası destek arayışını kurumsallaştırmalıdır. Örgütün propaganda ve medya yoluyla meşruiyet arayışına karşı ise güçlü iletişim politikaları uygulanmalıdır. Türkiye'nin NATO üyesi olması ya da bölgede söz sahibi bir konumda olmasının hiçbir anlamı yoktur. Güç sende olduğu sürece güç ile mücadele edersin. Örneğin; NATO üyelerinin PKK ve uzantılarına destek verdiğini bildiğimiz gibi... Sonuç olarak Türkiye, bölgesel ve küresel oyunlara karşı uyanık olmalı; teknolojik üstünlük, stratejik akıl ve caydırıcı güçle toprak bütünlüğünü korumalıdır. Devletin duruşu, "esnek yaklaşım" diplomasisi ile değil, toprak bütünlüğüne yönelik her türlü tehdide karşı kararlı ve caydırıcı bir güç gösterisiyle belirlenmelidir. Kim olursa olsun, Türkiye'nin ulusal güvenliğine ve egemenliğine kasteden unsurlara karşı, devletin yumruğu adeta bir balyoz gibi inmelidir.

Kaynakça

- Akbulut, F., & Beren, F. (2012). Terörle Mücadelede Bütüncül Yaklaşımın Sosyal Politika Uygulamaları Bağlamından Algılanması: Suluç İlçesi Örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, s. 7(2), 257-283. Mayıs 2025 tarihinde <https://www.ajindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423868472.pdf> adresinden alındı
- Aslan, M. (2023). Türkiye'nin Terörle Mücadele Süreci: An ve Sonrası. Haziran 2025 tarihinde <https://kriterdergi.com/yazar/murat-aslan/turkiyenin-terorle-mucadele-sureci-an-ve-sonrasi> adresinden alındı
- Baki, M. (2009). Uluslararası Terörizmle Mücadelede Birleşmiş Milletler'in Rolü ve Etkisi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Haziran 2025 tarihinde <https://nek.istanbul.edu.tr/ekos/TEZ/45581.pdf> adresinden alındı
- Baybaş, Ş. (2007). Türkiye'deki Terör ve Terörle Mücadele Yöntemleri Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme. *Yüksek Lisans Tezi*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Haziran 2025 tarihinde <https://openaccess.firat.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11508/16275/206528.pdf?sequence=1> adresinden alındı
- Demir, G. (2022). Türkiye'nin Terörle Mücadelede Önleyici Müdahale Stratejisi. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul Ticaret Üniversitesi. <https://katalog.ticaret.edu.tr/e-kaynak/tez/89500.pdf> adresinden alındı
- Engel, H. (2024). Türk Silahlı Kuvvetleri Tarafından Terörizmle Mücadele kapsamında Gerçekleştirilen Sınır Ötesi Askerî Harekâtların Meşruiyeti. *Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öktem, E. (2004). Uluslararası Hukukta Terörizm Tanım Sorunu ve Milli Bağımsızlık Hareketleri. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, s. 3(5), 133-147.
- Özdağ, Ü. (2008). *İstihbarat Teorisi* (1. baskı b.). Haziran 2025 tarihinde <https://dn720003.ca.archive.org/0/items/umit-ozdag-istihbarat-teorisi/umitozdagistihbaratTeorisi.pdf> adresinden alındı
- Özeren, S., Sözer, M., & Başbüyük, O. (2012). Bireylerin Terör Örgütüne Katılmasına Etki Eden Faktörler Üzerine Bir Alan Çalışması: PKK/KCK Örneği. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, s. 3(2), 57-83.
- Polis Akademisi Başkanlığı. (2019). *Radikalleşmenin Önlenmesi & Terörizm Olgusu Çalıştay Raporu*. Polis Akademisi Yayınları.
- Salman, S. (2021). Terörizm: Kavramsal bir çerçeve. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 5(1), 35-58. <https://doi.org/10.53067/ubssbd.930254>
- Selvi, H. (2017). Terör Eylemlerine Tarihsel Bir Yaklaşım: Osmanlı Devleti'nde Ermeni Terör Eylemleri ve Yurtdışı Bağlantıları. O. Köse (Dü.) içinde,

- Osmanlı'dan Günümüze Eşkışahlık ve Teör* (s. 523-543). Samsun: İlkadım Belediyesi Kültür Yayınları No: 12. Haziran 2025 tarihinde <https://www.historystudies.net/source/eskiyalik-ve-teror.pdf> adresinden alındı
- Semericioğlu, E. (2016). Küresel bir tehdit olarak uluslararası terörizm: Kavramsal bir inceleme. *Stratejik Analizler Dergisi*, 12(1), 95–115.
- Taşdemir, F. (2020). *Terörizm ve Ülke Dışı Kuvvet Kullanma Hukuku*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Tekiner, M., & Gemici, E. (2019). Türkiye'nin Mevcut İç Güvenlik Yapısı ve 15 Temmuz Sonrası Yeni Bir Yapılanma Modeli. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 19 (15 temmuz Özel Sayısı), 15-40.
- Topal, A. (2005). *Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı*. Beta Basım Yayın.
- URL 1: “PKK silah bırakıyor: İşte yeni çözüm sürecinin kronolojisi” Medyascope, 11 Temmuz 2025. <https://medyascope.tv/2025/07/11/pkk-silah-birakiyor-iste-yeni-cozum-surecinin-kronolojisi/> (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2025).
- URL 2: “İmralı sürecinin kronolojisi: Bu noktaya nasıl gelindi?” DW News, 27 Şubat 2025. <https://www.dw.com/tr/imrali-surecinin-kronolojisi-bu-noktaya-nasil-gelindi/a-71766647> (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2025).
- URL 3: “Her şey bu tokalaşmayla başladı; 1 Ekim'den 12 Mayıs'a neler yaşandı: İşte yeni çözüm sürecinin kritik aşamaları”, T24, 13 Mayıs 2025. <https://t24.com.tr/haber/her-sey-bu-tokalamayla-basladi-1-ekim-den-12-mayis-a-neler-yasandi-iste-yeni-cozum-surecinin-kritik-asamalari,1238717> (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2025).
- URL 4: <https://tr.euronews.com/2025/05/12/bahceliden-ocalan-erdogan-ve-ts-kya-tesekkur>. (Erişim tarihi: 5 Ağustos 2025).
- Yayla, A. (2015). Terör ve Terörizm Kavramlarına Genel Bakış. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, s. 45(1), 335-385.

